

Járdacsillagászati esték

**2021. okt. 9.
A Csillagászat Napja.**

Gondoltam, pár mondatban beszámolok nektek az okt. 9-i bemutatómról. Ami azt illeti, tanulságos volt minden szempontból. Egy biztos; az megint csak kiderült, hogy szükség van ránk, és egyben az is, hogy miért.

Aznap egy jól megközelíthető, könnyen elérhető helyszínen volt a délelőtti előadásom meghirdetve...

Meghirdetve? Ha azt nézzük, hogy a VCsE hirdette, akkor igen, ami azért is óriási köszönetet érdemel, mert ezen kívül a műsornak helyet adó galéria a füle botját meg nem mozgatta, hiába küldtem neki előre elkészített plakátot még augusztusban, a tulajdonos a saját helyiségének közvetlenül a buszmegállóban található óriási kirakatüvegére sem tett ki semmit.

Végül én nyomtattam ki, és szinte követeltem, hogy legalább két nappal a rendezvény előtt ragassza ki. Na, ez az első tanulság. Ott soha többé semmilyen programot nem fogok szervezni... De hát a tudománynépszerűsítés nem állhat meg csak, mert valaki egy impotens (amatőr, lusta?) tulaj helyszínén próbálkozik.

A barátaim itt-ott kiragasztották a részletes programot, és így szombat reggel 10-re (ez is egy béna időpont ilyesmihez, de a góré este otthon akart lenni, ezért ragaszkodott ehhez a teljesen nonszensz reggeli kezdéshez) az én ismerőseim közül a reggeli időpont ellenére mobilis barátaim csakugyan eljöttek, így legalább jó kis családi hangulatban telt el egy olyan 2-2 és fél óráska:-)

A tervezett kötetlen beszélgetés és az interaktivitás nagyon szépen összejött, egy kis virtuális úrutazás során (Celestia, aki nem ismeri, sürgősen keressen rá, az ideális alkalmazás karosszék-úrhajósok és bemutató csillagászok számára) bejártuk a Naprendszert, minden bolygóról elmondtam a legérdekesebb-legfontosabb tudnivalókat, a kötött keringést, fogyatkozást egy (részemről enyhén medvés) körtánccal is demonstráltuk, és, ami a leglátványosabb része volt az egésznek, még a Celestia és a Stellarium vizuális csodáit is lekörözte, az a Világegyetem-makett volt a borsószem-Földdel, a sarki buszmegállóban található borsó-Marssal, meg a többivel.

A végére összeraktam még egy vetítést a legszebb mélyegekkal és aláfestő zeneként a hallhatóvá alakított pulzárkattogással, bolygóközi rádiózajokkal. Az előtérben ezután végig lehetett próbálgatni egy saját Galilei-replikát (egyszerű lencsékkel, részlegesen bőrborítású, autentikusnak ható tubusban), az első Newton-tükrös teljesen hiteles, 1:1-es méretben is döbbenetesen kicsike replikáját (ha jól emlékszem, egy novoszibirszki cég gyártja őket, életem nagy vétele volt öt éve...), valamint egy Kepler-lencsést - szintén saját építés (de ott annyi csalás azért volt, hogy akromát az objektív).

Aztán a távcsőtörténeti vázlat után előszedtem egy 70/300-as Heritage SW-reflektort, ami pont erre való - az eddigiekhez képest óriási látómező összevetve a Galilei-tubus kulcslyuk-érzetével minden további magyarázkodás helyett frappánsan zárta be az előadást.

Az esti bemutatkozás viszont nagyon jól sikerült; ha azt nézzük, hogy mit is mondott Kulin Gyurka bácsi a "legalább egyszer" távcsőbe nézésről.

Az idő meglepően szép lett, bár a városi környezet miatt a Hold egy kis előnnyel meglépett a Bartók Béla út házai mögött, és vitte magával a Vénuszt is... Aztán a kitelepülés után nem sokkal egy vidám úr ugrott át a Feneketlen-tó melletti pázsit szélén, és szívélyes társalgásba kezdtünk. Tibor, aki csak azért jött el a felesége szülinapi bulijáról, hogy megnézze az én 70/900-as Celestronmmal az eget, elmesélte, hogy ő is boldog távcsőtulajdonos, és VCsE-tag. Hát ez az egyik nagy dolog; hogy két eladdig tökéletesen vadidegen ember kb. egy perc és egy kézfogás után úgy beszélget egymással, mintha egy padban ültek volna az iskolában. Nekem személy szerint is nagyon jól esett, pláne, hogy Tibi az egész tavat megkerülte, amíg végre megtalált.

Ezalatt az egyre hidegebb ég alatt jöttek a további érdeklődők. Aki rendszeresen járkal ki járdacsillagászni, az biztos tudja, miről beszélek, mikor a dolgot egyfajta madárfogáshoz hasonlítom. Budapesten ez még látványosabb; az átlagos típusú járókelő jön, meglátja a távcsövet, mellette a bemutatózó alakot, az első dolga, hogy gyorsan felméri, mi is ez, aztán a szemkontaktust gondosan kerülve félrenéz, mert ki tudja, hátha le akarom szólítani, és pénzbe kerül itt bármi is, tehát látványosan halad maga elé meredve (mobilt tapogatva, másik irányba nézve, kutyát maga után húzva...), amíg ki nem került a veszélyzónából. Akkor aztán lopva abba az irányba kukkant, amerre a távcső mutat, hogy mégis mit néz ez a fazon ott. Megállapítja, hogy nem tudni (nem pucér nő az erkélyen, sem szivárványosan pörgő ufó a házak fölött), így részéről minden visszaáll a rendes kerékvágásba, nem történt semmi, gyerünk tovább...

Én ennek a típusnak nem szólok utána, mert nem akarok senkit rávenni semmire. A másik fajta úgyis mindenért kárpótol. Ha szülő gyerekekkel, a gyerek még nem olyan dörzsölt, ösztönösen kérdez: - "anya, ez mi?" - ilyenkor már általában én szoktam válaszolni anya helyett, és a tapogatózó kérdésre, hogy mennyibe kerül egy belenézés, megnyugtatom őket, hogy ez mindig ingyenes, de most ráadásul még akciós is:-)

Ezeknek az érdeklődőknek mindent meg kell mutatni, mert a tapasztalatom, hogy amint felfogják, mi is valójában egy járdacsillagászati bemutató, a leghálásabb közönséggé válnak azonnal. Ha a kezdeti lelkesedést komolyan veszem, ezeknek az embereknek kb. a fele másnap vesz egy távcsövet...

Nyilván nem. De ha csak minden tizedik, már akkor is nagyot léptünk a facebookos szupervérhold-nemjártemberaholdon-óriásmars-laposföld-ufó-majahoroszkóp... stb világhoz képest. Őket ugyanis minden érdekli, és nincs aki segítsen nekik különválasztani a marhaságot meg a tényleges információt; úgyhogy a másik nagy tanulság, hogy nem létezik olyan naiv vagy nevetséges kérdés, amire ne lenne kötelességünk gúnyolódás és nagypályázás nélkül a lehető legkomolyabb választ adni.

Az emberek ugyanis nem tudnak szinte semmit a fejük fölötti világról azokon a félinformációkon kívül, amit a közösségi népmédia és a teljesen elk@rvult úgynevezett ismeretterjesztő csatornák nagy csinnadrattával, óránként 5-6 jól eladható baromsággal eléjük pakolnak. A nagy felismerés, amit úgy szoktam megfogalmazni, hogy "a valóság sokkal megdöbbentőbb és izgalmasabb lehet, mint egy hamis és bombasztikus médiahír" sokakat megdöbbsenti és elgondolkodtatja. Mert az emberek nem hülyék, és nem is ostobák, csak "rejtett kincset sejteni rá nem érnek...", ahogy azt Babits mondja.

A fénysebességből adódó időbeli visszatekintés, a Naprendszer arányai, az égen látható bolygók, szabadszemes egyéb objektumok, maga az ISS - ezek elvarázsolják az embereket, szinte mindenki elképedve hallja: „- Jé, az ott a Jupiter, nem is tudtam, hogy ez látszik szabad szemmel is, nahát!” Ezekkel meg lehet fogni az ismeretterjesztést, fel lehet és kell is kelteni az érdeklődést. Szép példa erre a bemutatón az első randira siető fiatal lány, aki mosolyogva jött oda hozzám, és azonnal azt kérdezte, hogy mit lehet itt megnézni, szabad-e neki is bepillantani a távcsőbe, és meddig leszünk itt, mert ha nem lesz jó a randi, inkább visszajön. Végül Tiborral ketten győzködtük, hogy menjen a pasihoz, aztán legfeljebb ketten jöjjenek vissza.:)

Voltak, akik tétován lassítottak, nem szégyellve a kíváncsiságot, és később bevallották, hogy elhatározták, bármennyibe kerül is, ők megnézik a Jupitert és a Szaturnuszt - például ők voltak azok, akiknek oda is szóltam, hogy jöjjenek csak közelebb, a valóság itt és most nem kerül semmibe; - mire elmentek, már meg volt csillagozva a telefonjukon a kiválasztott kezdő távcső...

Nálam bemutatózások idején mindig van egy rakás kis "Én már láttam a Szaturnusz gyűrűjét /a Jupitert és a holdjait /a Mars korongját /a Hold krátereit..." stb feliratú kis képecske, vagy az "Én már néztem csillagászati távcsőbe!" igazolvány, névvel, a műszer adataival, dátummal - ezeket ott a helyszínen írjuk rá. Itt is osztogattam; és amikor felnőtt emberek szorongatják örömmel, nézegetik és láthatóan megtisztelve érzik magukat ettől, na, ilyenkor mondom magamban, hogy talán megérte az a kezdődő tüdőhurut, amit közben itt a flaszteren állva szedek össze közben...:-)

Szóval mindig érdekes dolog járdázni, az már szentigaz. Köszönöm Szilárdnak és persze mindenkinek, aki javaslatokkal, hirdetéssel és tippekkel segített, Tibornak, hogy eljött az asszony szülinapján találkozni velem, és mindenkinek jó eget kívánok, ami engem illet, mióta van fűthető dzsekim, a téli járdacsillagászt is bevállalom...

2022. május 7. A Csillagászat Napja.

Hát igen, volt izgalom, hogy lesz-e bemutató, mert a meteorológia nagyon elkésztő előrejelzéseket is közölt, de valahogy itt nálunk az időjárás mintha nem akarta volna ezt tudomásul venni. Mindenesetre este nyolc órára kitelepültünk a meghirdetett helyre, a Kosztolányi-szobor elé a padokhoz, és egy teljesen tiszta Holdat láttunk a fejünk felett a sötétedő égen. Egy kedves barátom addigra már szervezett érdeklődőket is a helyszínre, ezért már a távcső összeszerelése és beállítása is úgy zajlott, hogy szinte mindent elmondhattam, amit bevezetőnek szántam a bemutatóhoz. Az már látszott, hogy az M44 nem fog összejönni a lámpák keresztműzében, ami azért, ha meggondoljuk, óriási probléma, hiszen egy fényesebb szabadszemes objektumról van szó, amit a közvilágítás a csillagkörnyezettel együtt teljesen letörölt az égről. Persze mehettünk volna azért ennél kevésbé fényszennyezett helyre is, de akkor a járdacsillagászat lényege, a nagyközönség jelenlétében történő bemutatás kapott volna léket.

Így aztán maradt a Hold. Nem is baj, mert olyan sokan jöttek, hogy épp elég volt nekik elmondani a fontosabbakat, az okulárokat váltogatva különböző nagyításokon mutogatni a Hold érdekességeit, a légkör hatását vagy éppen az optika képességeit. Igen, az optikáét is, ugyanis most is voltak elég szép számmal, akiket – legalábbis ott és akkor úgy tűnt –, sikerült megfertőznünk a távcső iránti lelkesedéssel, és csak remélni tudom, hogy ez a lelkesedés tartós marad. A gyerekek közül volt egy kisserác, akit a szó szoros értelmében nem is lehetett levakarni az okulárról; na jó, senki nem is akarta, mert irtó aranyos volt, ahogy minden felnőtt elé újra és újra besompolygott egy kis észlelésre. Na, ő aztán tényleg észlelt, az ő Galilei-élménye garantált volt!

Ha pedig már Galilei; a Galilei-kópiám sikere osztatlan volt; a 67-szeres pengeéles SkyWatcher-holdkép után a közönség egyesével kapta kézbe a 40/1000-es, 20-szoros nagyítású Galilei-elvű tubust is azzal az instrukcióval, hogy támasszák az oszlophoz, majd keressék meg vele a Holdat... kb., ahogy az öreg is tette annak idején (na jó, ő állítólag egy csinos kis selyemszalaggal is hozzákötötte a távcsövét a függőlegesen álló seprűnyélhez...).

Elsőre teljes kudarc volt, de mialatt ők próbálkoztak, én pedig elmeséltem a társaságnak (az új érkezők miatt több ízben is), hogy hogy is volt az az 1610-es sikersztori a holdkráterekkel és a Medici-csillagokkal, egyre többen kiáltottak fel büszkén, hogy „Megvan!”.

Szóval megtanultak célozni állvány nélkül egy közel méteres dióverővel, aminek a látómezeje akkora, mint egy kulcslyuk. És még a krátereket is látták... remélem, nem is felejtik el soha, hogy mi a különbség a mai és a 400 évvel ezelőtti távcsőtechnika között.

Én azért is szeretek bemutatózni, mert ilyenkor élvezem, hogy intelligens emberekkel találkozom. Akik odajönnek, azok mind érdeklődnek, és szinte mindig tudnak olyat kérdezni, amit a gondolkodó emberek szoktak. Nincs rossz kérdés, nincs hülyeség, érdeklődés van és egy bemutatózó-

ismeretterjesztő, akinek erre meg kell felelnie legjobb képessége szerint. Ha tud. Amikor pedig megjelenik a tekintetekben a felismerés („- Ja, tényleg, hát ha a Holdnak az a része fényes, akkor persze, hogy csak arra lehet a Nap...”), a tények elismerése („- Nem is gondoltam volna, hogy ez ilyen egyszerű, de hát ezek szerint teljesen logikus is, hogy így van...”), szóval ilyenkor a bemutatkozás egy kedélyes, kölcsönös tiszteleten alapuló, és - talán nem túlzás állítani - valamifajta kezdődő barátsággá alakuló élvezetes beszélgetéssé változik.

A srácok a buliba menet, kezükben sörrel, a család a kisráccal, a fiatal pár vacsoráról jövet, a kicsit zavarban lévő lányok, a bácsi, aki nagyon komolyan beszél komoly dolgokról - ők itt ilyenkor egy nagy baráti társaság tagjai lesznek egy kis időre...

És az állandóság; aki nélkül nem jött volna össze így ez az egész, az a nagyon kedves barátom, aki már-már asszisztensem ilyenkor, aki segít, figyel, fényképez, és persze egyre mélyebbre ássa magát a csillagászatba, és akinek ezúton is köszönöm, hogy derűs személyével még kellemesebbé tette ezt az estét.

Én legalábbis ilyennek éreztem...

2022. június 11. **Járdacsillagászat a Feneketlen-tónál**

Hát, igen. Az elmúlt napokban, mikor a bemutatózók számára amúgy is bolygóinséges estéket végre feldobta volna az ideális fázisban felettünk járkáló Hold, az időjárás rontotta el a jó kis mókát a távcső mellett, úgyhogy hiába próbálkoztunk, a felhők maradtak győztesek... De a kitartás végül rést talált a meteorológia falán, és tegnap, 11-én este kilenckor végre csak összejött a Feneketlen-tavi járdacsillagászás. Igaz, hogy a bizonytalanságban hagyott, érdeklődő ismerősöket utoljára fél 9-kor telefonáltam körbe, hogy most már biztos útnak indulhatnak, és meghirdetni se mertem a listán, mert már annyiszor mondtuk itt le szomorú szívvel... na, de mondom, összehoztuk.

Közben a felhős időszakban a honlapomra összeütöttem egy kis csillagászati ismeretterjesztést szolgáló gyűjteményt kezdő csillagászati tanácsokkal, távcsöves alapokkal, összeszedtem pár alapvető égismereti eszköznek a papírmódeljét, melyeket ingyenesen le lehet tölteni, és a linket egy QR-kóddal meg egy kis kedvcsinálóval kivettem a VCSE-logós a mechanika lábára erősített táblácskámra.

Aztán kimentem a szokásos Kosztolányi-szoborhoz a szuper kis SW70/500-as Horizontommal. Szokás szerint kijött velem egy nagyon kedves barátom, aki ilyenkor mindig nagyon sokat segít nekem, és lassan már meg fogja tudni tartani a bemutatókat is helyettem, ha majd engem megüt a guta, hogy mindig pont arra az estére jön a felhő, amikor járdázni indulok:-)

A környék jó - legalábbis, ami a közönséget illeti. Még a szemmel láthatóan szombat esti lázban égő, közepesen részeg fiatalok is tudták a helyüket, amennyiben nagy ívben elkerülték az ismeretterjesztésre szánt járdarészt; gondolom más természetű anyag befogadására voltak előkészítve - mindenestre távollétüket mi nem nagyon bántuk, és ők se reklamáltak...

Akik viszont odajöttek... sose gondoltam volna, hogy két óriási agárral is lehet úgy a távcső körül nézelődni, hogy a gazdi lelkesen Holdat észlel különféle nagyításokon, miközben egyik farkcsóváló kutyája se rúgja meg egyszer sem a háromlábát. Mondjuk, nevelés kérdése...:-) Az ifjú kisasszony legalább egy órácskát ott töltött, volt is szó mindenről, ahogy az lenni szokott, kis tájékozódás az éjszakai égen, némi bolygókeletkezés-elméletek, és a nagy sláger, az "ezer éves bolygóegyüttállás". Szóval, van, akit érdekel ám a médián túli ismeretek világa is. Szervezzük is a 17-i hétre valamikor a hajnali kitelepülést; de nem ám öreg profikkal, hanem az utca emberével, ami számomra jóval nagyobb élményt jelent; a kutyás kis hölgy, a szoprán kolléga és családja, a gyógypedagógus, az informatikus, a haver haverjának a haverja stb... És ők kérték, nem én erősködtem; mondjuk, várható volt, hogy előkerül a téma, de akkor is jó volt ez így.

És az külön szóra érdemes, hogy igenis, a fiatalok jöttek oda, sőt, talán pár kivételtől eltekintve éppenséggel párok, akik amúgy valószínűleg jó elfoglaltságot találtak volna egymás közt egy 70/500-as SkyWatcher nélkül is, mégis hosszú ideig, 10-20 percig maradtak a pár perces holdnézés után is, hogy beszélgessünk a csillagászatról.

11 után pakoltam össze, mert addigra fogytak el a józan érdeklődők, és kezdtek megszorodni a hangosabb, ám jóval bizonytalanabb koordinációjú állampolgárok a környéken.

Legközelebb? Hát, remélem, hogy az ezer éves összbeutató sikerülni fog valamelyik napon, próbálok róla hirdetni is a listán, bár ez nem egy sima kimenős-bejövős spontán bemutató lesz, mert a városi helyszín kitakarhat bolygókat azokon a napokon, főleg keleten vagy nyugaton, és az időpont se túl baráti... na, de majd meglátjuk. Igyekezzünk addig nem felbosszantani az időjárásért felelős gonosz szellemeket...

Aztán júliustól, úgy tervezem, a Balaton északi partján folytatom pár alkalommal majd a járdázást - hosszú évek óta járok ki a kenesei strandra a 150/1200-as dobsonommal, és jól szokott sikerülni.

De azt majd akkor...

Jó eget mindenkinek!

2022. június 19.
Járdacsillagászat a Gellérthegyen
(bolygósorakozó)

Hát, igen. Amikor a tudatlanság és a cinikus, nyegle nagyképűség próbál úgy csinálni, mintha értéket képviselne. Ahogy mondani szoktam, az, hogy valakinek véleménye van valamiről, még nem azt jelent, hogy ért is hozzá. Aki meg még büszke is erre, és azzal kérkedik, hogy fogalma sincs arról, hogy mit jelent a készült fotót elkészítő műszer paramétereinek leírása, az mesélje csak ezt a fenomenális elméletét a Gozdsu-udvarban egy romkocsmá szétdrogózott ifjú titánjainak, kábé azok lesznek erre a megfelelő közönség két tekerés és pár nagyon haladó eszme telep@zmegolt megvitatása között. Amúgy persze a valamirevaló romkocsmás bagázs kettőkor még lazán fenn van éjjel, csak már nem nagyon tudja megkülönböztetni a csillagos eget a saját hallucinációitól - nyilván náluk is van prioritásuk a dolgoknak...

Leszólni mindent lehet, pláne, ha fogalmuk sincs az egésze. Ki is mondta, hogy "a kevés tudás megnyugvást kelt, a sok tudás fejtörést okoz"? Biztos valami nyomorult ókori görög fazon, akinek fogalma se volt az igazi demokráciáról meg az LMBTQ- és a BLM-mozgalomról; mert persze ezek a fontos dolgok manapság - legalábbis a 4! olvasói számára -, nem a csillagászat hétköznapi csodái, egy kis elmélyülés a fejünk fölött lévő világegyetem jelenségeiben...

Hát, én voltam olyan lúzer csóka, hogy kimentem vasárnap hajnalban - nahát, milyen vicces - a Filozófusok Kertjébe a Gellérthegyen, sok ismerősöm, barátom, azok barátai, távcsövekkel és anélkül, sőt még egy arrafelé üldögélő szerelmespár is becsatlakozott hozzánk, nyilván ostobaságból és taplóságból...

Ja, láttuk a béna Jupitert a két szánalmas csíkjával meg a hülye Galilei által lefirkált nyomi holdjaival, aztán elvesztegettünk egy csomó időt (amit minden haladóan normális ember arra használna, hogy jól elszívjon egy tekerést), hogy a méltán lefikázott, semmitmondó kinézetű Szaturnuszt is megnézzük a totál gáz gyűrűjével; a legcikibb fazon én voltam, mert még ezeknek a tök fölösleges bolygóknak a távolságát, méreteit, érdekesnek tartott hőttunalmas adatait is elmondtam a társaságnak - na, persze ez tipikusan egy alacsonyrendű társaság volt, az én társaságom már csak ilyen...

Aztán a Holdat is megmutattam nekik, mert azt aztán tényleg olyan nagy baromság nézegetni (semmi mást nem látni, csak tökegyforma krátereket, hát ennél még a fekvehányós bulikban egymást szelfiző köldökpiercinges srácok is sokkal izgalmasabb látványt nyújtanak), hogy ilyesmit csak a legalacsonyabbrendű gyökerek tartanak érdekesnek, pláne hajnali 3-kor. Ja, igen, a Mars is ott volt, lepukkant, kis izé, hol van már a médiát lázba hozó fantasztikus Szupermars, ami 2000 óta hosszú évekig akkora volt, hogy nagyobbak látszott, mint a Hold szabad szemmel... ez a kis vörös korongocska már csak arra jó, hogy akik távcsövön át nézegetik, azokat jól ki lehessen röhögni, hogy mekkora kretén lúzerek.

Aztán a Vénusz is kidugta a semmitmondó korongját a horizont alól, még szerencse, hogy épp ebben az annyira haladó szellemű fővárosban ért minket a látvány, mert így a totális fényszennyezés jótékony hatása miatt legalább jól szétesett a képe a távcsőben - mondjuk amúgy is csak a hülyék nézegetnek ilyesmit az Erzsébet téren álló Óriáskerék fölött, amikor a nevezett helyszín környéke annyival több értéket rejt kis eldugott romkocsmáiban az igazán nagy intellektuális kihívásokat kedvelő pesti ifjúság széttetovált zsenipalántáinak.

Na, a Merkúr, a Vesta meg a Neptunusz amúgy se látszott volna a Gellérthegyről ekkora műszerrel, de azért rájuk is igaz, hogy még jó is, mert amúgy is kit érdekelt volna...

Ami meg az Uránuszt illeti, jól példázza, hogy mekkora baromállat lehetett egy olyan csóka, mint az öreg Herschel, akinek volt pofája akkora távcsöveket építeni (és azokkal tök fölöslegesen nézegetni az eget), hogy azokkal egy ilyen már-már undorítóan szükségtelen hülyeséget felfedezzen, mint ez a bolygó. Még jó, hogy ez se lett meg két utcai lámpa között...

Hát, ez volt kábé... A legnyomorékabb lúzerek (köztük persze én is) fél ötig kint maradtak, és ahelyett, hogy arról győzködtek volna egymást, hogy milyen provinciálisan gáz dolog örülni a magyar-angol négy-nulljának, további eszmecserét folytattak a bolygók és a csillagászat senkit sem érdeklő, unalmas dolgairól.

Mit mondjak, még most is szégyellem ezt az egészet...

4!-es újságírók kedvéért a használt műszer paraméterei: SW 70/500 refraktor, GSO 2x barlow, GoldLine 9 és 6 okulárok, két polarizációs szűrő zenitprizmában és okulárban, valamint az észlelés során némi alázat a nálunk nagyobb dolgok iránt. Mert mi nem vagyunk olyan gigantikus szellemóriások, mint az újságírók ott a szerkesztőségben - mi azt gondoltuk, vannak azért nálunk nagyobb dolgok is a világban...

2022. augusztus 2. Járdacsillagászat Kenesén, a parti sétányon

Augusztus 2-án este 9-től éjfélig - ahogy azt ígérgettem is - kitelepültem a kenesei parti sétányra egy dobsonon álló 150/1200-as SW-vel, hogy az arrafelé andalgó polgárok belenézve csodát láthassanak. A csoda ezidőtájt a Szaturnusz volt és a lenyugvó hold, később a Jupiter, de néhány bónusz-objektum is bejött a képbe a végére.

A parti sétányon nem jó az ég; érdekes összefüggést lehetne felállítani az esti járókelők mennyisége és a felettük látható ég jósága közötti fordított arányosságról, ami persze nem véletlen, mert ugyan ki szeretne a töksötétben, távol minden lakott területtől andalogni; na jó, az igazi hardcore szerelmesek talán, de hát azokat úgysem a csillagászat fogja érdekelni...

Viszont azért itt járogatnak emberek, és akik nem kizárólag azért jönnek ki, hogy vállról indítható JBL-lel nyomják a technót a sétálók fülébe egy padról, azok sok esetben kaphatók egy kis kalandtúrára az Univerzumban.

Mint például a kedvenc családom. Hosszú idő óta járok ki bemutatózgatni, itt is voltam már számtalanszor, rengeteg kedves és szimpatikus családdal, emberrel, párocskával találkoztam már, de ők, a mostani első érdeklődők az eddigi csúcs. A szuper család...

Ismerkedjünk is meg velük:

A kisser: Valljuk be, már az is említésre méltó gesztus, amikor egy mai általános iskolás srác tökéletesen udvarias, minden szociális normának megfelelő módon, köszönve és a megfelelő megszólítási formákat használva kérdezi meg, hogy belenézhet-e a távcsőbe. Aztán felismeri a Szaturnuszt, odahívja a szüleit, és minden vonatkozásában tökéletes kis úriemberként viselkedik, kérdez, gondolkodik, az én beugratós ismeretterjesztő kérdéseimre (pl. a "Mi van messzebb, a világűr vagy Nyíregyháza?")-kérdésre megpróbál értelmes választ adni.

Rákérdez a fénysebességgel való utazás lehetőségére, hallott az ikerparadoxonról, láthatóan gondolkodott is ezeken. Ritka az ilyen frankó gyerek...

Az anyuka: Ő azzal kezdi, hogy nagyon köszöni, hogy vállalom a kitelepülést, kicipelem a műszert, türelemmel magyarázok, megmutatom, LM-ben tartom, bemutatom az égitesteket, azokat is, amiket ők kérnek, egyszóval szerinte tiszteletet érdemel ez az "áldozat". Elmondom neki, hogy ez nem áldozat, az ilyen hozzám hasonló, eltorzult személyiségű hobbicsillagászok ezt még élvezik is, és agyon kéne őket csapni, hogy ne jöjjenek ki az ég alá bemutatózni; érti ő, de akkor is minden mondata végén egy kedves kis utalás arra, hogy ő mennyire hálás ezért. Komolyan zavarba jöttem...

Megtudtuk, hogy világéletében arra vágyott, hogy távcsőbe nézhessen, otthon éjjelenként kiül a kertbe, és csak úgy nézi a csillagokat... megható és szívmengető, ahogy ezeket elmeséli. Mindent látni akar, szabadkozik, hogy sokáig fel fog tartani, én meg mesélek a csillagok színéről, arról, hogy a Szaturnusz úszna a Balaton felszínén, ha lenne akkora Balaton, megnézzük a Tejutat, amiről akkor derül ki, hogy csillagokból áll, összehasonlítjuk az Albireo csillagainak a színét, próbáljuk buboréknak

látni a Lyra-gyűrűsködöt... csak az M31 bújik el a Nádas Csárda villogó lampionjainak fantasztikus fényjátéka mögé...

Apuka: A családfő, aki kissé zavarban van, hogy az asszony ilyen lelkes, de valahol büszke is rá; megjegyzem erre minden oka megvan. Ez a család nem azért szuper, mert olyan iskolázottak lennének, hanem épp azért, mert józan és pozitív gondolataik, széles érdeklődésük van, és nyitottak. Ja, hát igen, és amin még meglepődtem, hogy egyetlen asztrológiai kérdés nem hangzott el. Apuka a tipikus kérdezve tanító kérdéseimre komolyan elgondolkodva próbált válaszolni (azért mégis ő a családfő:-)), udvariasan kivárta a sorát mindig, amíg a csajok kilelkendezték magukat az okulárnál, türelmes volt és komoly.

A nagylány: Hát, ő pedig a kissrác udvariasságát, anyuka nyitottságát és érdeklődését ötvözte nagykamasz-korának üde ötletességével, és intelligens, odaillő, ráadásul még némi spéci tárgyi tudásról is tanúskodó kérdésekkel vette ki a részét a hosszúra nyúló beszélgetésből.

És hát *Böbi:* Róla nem sokat tudtam meg, a családdal volt, félt a távcsőtől, nem mert belenézni, eleinte nagyon meg volt szeppenve; Böbi középkorú lehet, vele kapcsolatban a mögöttem álló húsz éves speciális iskolai tapasztalataim segítettek, hogy később már Böbi ellenőrizte le elsőként, hogy jól állítottam-e be a látnivalókat, tőle kérdezték a többiek, hogy mit lehet látni, ő pedig boldogan jelentette, hogy "olyan kis izéket..."

A családdal nagyon hosszúra nyúlt a bemutató, közben meg-megálltak mások is, folyta a szokásos járdacsillagászat, de amikor Betti is megjelent, aki kiegészítve a csapatot a görög csillaglegendákat, a mitológiai sztorikat mesélte, míg én eleve kudarcra ítéltem próbáltam az Androméda-galaxist kivadászni a lampionok mögül, a buli elérte a tetőpontját. *Betti* egyetemista a legaranyosabb fajtából, okos, tájékozott, kooperatív és kedves. Sokat segített nekem, elmesélte a társaságnak a Perzeusz-Androméda-sztorit, aztán ketten előadtuk a kétmedvés szomorújátékot az égen, végül, mikor feloszlott a társaság, ő maradt utolsónak, és megmutattam neki a Lyra-gyűrűsködöt; azt hiszem, érdekes volt.

Mivel végül a teljes sétányt eltorlaszoltuk saját magunkkal és a távcsővel, a máshová siető, kicsit már bemonsterezett vidám srácok csak oldalazva értek el mellettünk, az egyik pont a szép nagy fehér dobson mellett bukkant elő, és arcán a totális döbbenettel így szólt: "Úristen, egy kályha!"

Valószínűleg akkor állhatott a tubus a zenitközeli Albireo felé...

Aztán bejöttünk. Az egész buli nem jött volna létre, ha nincs az én drága feleségem, aki kivitt engem a kályhával együtt az ég alá, és akit félig megettek a szúnyogok, de mégis kitartott velünk.

A következő járdacsillagászatot majd Budapesten... addig maradnak az emlékek.

Jó eget mindenkinek!

2022. október 25.

Járdacsillagászat a Camponában - részleges napfogyatkozás

Valóban, én is nagyon vártam. Meghirdettem, nézegettem az időjárásjelentéseket, gyártottam az elméleteket, hogy miért egyáltalán nem biztos, hogy tényleg pont aznap lesz pont délig felhős az ég, hiszen már egy félórás csúszás az előrejelzett időjárás-jelentésben is lehetővé tenné a bemutatást...

Mindenesetre kimentem, kivittem a cuccot is, nyomtattam egy rakás segédanyagot, a honlapomra is felraktam pár kezdőknek való ismeretbővítő cikket a kistávcsövekkel való kezdő észlelésekről, új távcsövek kiválasztásáról, üzembe helyezéséről, tudnivalókat, apróbb égismereti kellékek házi elkészítését elősegítő lehetőségekről, mindezeket szépen (az elérhetőségüket QR-kódokra bontva, lelaminálva) betettem a távcsövem hordozójába, aztán beültem a Campona játszóházába, és vártam.

Az eredmény ismert; 13.33-kor befejeződött a napfogyatkozás, 13.40-kor kisütött a nap, én meg cipelhettem haza a felszerelést a 114-es buszon, hogy a szikrázó napsütésben még a gatyám is átizzadtam.

Mit mondjak még? Hogy a szemerkélő esőben 11-13.30-ig én voltam az egyetlen élőlény a hatalmas helyszínen, meg pár megrögzött dohányos a parkoló előtt? Hogy még azok is hülyének néztek, mikor a bejáratnál néha előkaptam egy Napvadász-szemüveget, és próbáltam elcsípni legalább egy pillanatra a felhőréteg mögül meg-megvillanó csorba Napot? (Amúgy egyszer sikerült is vagy öt másodpercig, én legalább ennyit láttam. Persze nem krátercsipkéket, napfoltokat, hanem egy homályos korongot, benne egy másik, sötét koronggal...)

Ti is tudjátok, milyen jó dolog járdázni, bemutatót tartani, emberek szemében megcsillanni látni a klasszikus AHA-élményt, beszélni valamilyen csillagászati dologról, (manapság egyre ritkábban látható) égi jelenségekről, tudományról, összefüggésekről, nagy emberek felfedezéseiről, távcsövekről, elméletekről...

Na, hát ez mind nem jött össze aznap. Ahogy a Csillagászat Napjára, illetve az azt követő hétre meghirdetett bemutatóm sem, mert ronda volt az idő.

Az ember persze nem mérges, hiszen kire lenne, egyszerűen csak csalódott.

Mindegy, folytatom, hátha egyszer összejön egy őszi bemutató idén is...

2023. ápr. 29.
A Csillagászat Napja.

Tegnap este tartottuk meg a tavaszi bemutatózást a **Csillagászat Napja** alkalmából. Bár azt azért nem mondhatjuk, hogy az időjárás kegyes volt hozzánk, de legalább nem is volt kimondottan gonosz; ez is valami, ha visszagondolok, hány tervezett járdacsillagászati bemutató maradt el már a felhős ég miatt.

Este 8-kor kezdtünk összegyűlni a Batthyány téren, és felsorakoztunk a felső rakparton a sétányon. Nem csak mi, hanem az a rengeteg turista és jóval kevesebb hazai arrajáró, akik innen gyönyörködtek volna a Parlament látványában. Na, hát mi lehetővé tettük, hogy másban is tudjanak gyönyörködni, ha kedvük úgy tartja.

És - úgy tűnik - sokaknak úgy tartotta. A hömpölygő tömegeből rendre kiváltak azok, akiknek felkeltette az érdeklődését a három ég felé fordított távcső, de azért a biztonság kedvéért sokan megkérdezték azt is, hogy mennyibe kerül egy kukkantás. Meg, hogy tényleg ingyenes-e - ki volt írva magyarul és angolul, de hát az emberek láthatóan nem bíznak az ingyenes dolgokban (sem); erre már megtanította őket korunk számtalan marketinges trükkje...

Aztán eljutottunk az okulárokig, és amikor éppen nem volt felhős az ég, kibukkant a Hold, és onnantól megindultak a dolgok. Egy darabig ingáztam a Hold és a Vénusz között, cserélgettem az okulárokat attól függően, hogy mit nézünk épp, ugyanis a Vénuszhoz illő nagyobb nagyításhoz kellett a szűrő is, hogy ne csak egy fényes folt mutakozzon a látómezőben. Eleinte az ég, úgy tűnt, szépen feltisztul, épp a déli-nyugati területeken volt teljesen felhőmentes, de aztán úgy döntött, hogy mára elég volt a könnyű észlelésből, és szépen, annak rendje és módja szerint befelhősödött. A Vénuszt elvesztettük, onnantól már ki sem bukkant többé, meg később le is ment a Vásárcsarnok mögé, de így is rengetegen jöttek észlelni, mert a Holdat azért 2-3 percenként el lehetett csípni némi felhőfoszlányok közt - az egészek volt egy kis különleges „Vérfarkas éjszakája”-hangulata -, és a láthatóságok között szépen lehetett beszélni a kráterek kialakulásáról, a Hold távolságáról, meg a szinte mindenkit kíváncsivá tevő központi csúcsokról.

Aztán előkerült a Galilei-kópiám is, és onnantól mindenki, aki belenézett, kipróbálhatta a régi csillagászok kihívásokkal teli életét, a kulcslyukon keresztül való észlelést; de meglepően sok mindenkinek sikerült legalább pár pillanatra elcsípnie a Holdat.

Legközelebb nem leszek ilyen gonosz, és felrakom állványra is, hogy azért legalább egy kicsit könnyebb legyen a dolguk. Így viszont a keresgélés közben elmesélhettem nekik az öreg Galilei felfedezéseit egy ilyen tubussal; elég hihetetlennek tűnt, hogy még rajzolni is tudott a megfigyelései közben, de hát ne becsüljük le a régieket, csak, mert nekünk már a Stellarium hozza be mobilon is a galaxisokat...

Legalább kétszázan megfordulhattak a távcsövek körül nyolctól tizenegyig, a kissé becsípett hondurasi fickótól a törékeny és végtelen udvarias pakisztáni lányon át a szakállas lengyel punkig; de mindenki

derűs volt, udvarias, figyelmes és érdeklődő; nem egy „Oh, my God!” röppent fel az éjszakában a Hold megpillantásakor.

Magyarok, németek, franciák, hondurasiak, lengyelek, szlovákok, indiaiak, pakisztániak, koreaiak és még sokan mások csodálkoztak rá a távcsövekben látható valóságra. Az indiai család - voltak vagy nyolcan - el se ment vagy egy óráig, ott beszélgettek, fényképezkedtek velünk, a végén már egyszerűen megkértem az egyik nagylányukat, hogy mutogassa a Holdat, amíg átugrom Patiékhoz a szűrőmmel és a Galilei-kópiával; az ugyanis körbejárt a terepen, néha valahol kibukkant a dióverő-csőve a tömegből mint egy tengeralattjáró periszkópja...

Jó kis buli volt. A nyugdíjas nénivel elbeszélgettem a távolságokról a világegyetemben, a kétméteres lengyel punk távcsövet szeretett volna venni, adtam neki tanácsokat, a koreai hölgyek háromszor jöttek vissza megköszönni, hogy belenézhetek a távcsőbe, a magyar srác elmesélte a saját távcsöves élményeit, a hondurasi úr pedig újra és újra megkért, hogy még egyszer megnézhesse a Holdat. Aztán az olasz fiatalok, akik gyöngéd szeretettel próbálgatták Galilei távcsövét, nekik az esett jól, hogy ilyen tiszteletnek örvend az ő nagy tudósuk, nekem meg az melengette a szívem tájékát, hogy turiniak lévén azonnal szóba hozták Kossuth Lajost és a forradalmat. Ó, ha egy kicsit több látnivaló lett volna... de ne legyünk telhetetlenek; a reggeli kilátástalan borultsághoz képest ez így is szuper volt.

És jó volt a csapat is; köszönet Balázsnak, Patinak és nemkülönben édesapjának, a sok ismerősnek, akik kijöttek, csokit hoztak, fotóztak, Pati apukája még palacsintát is szerzett nekünk; azt hiszem, jó kis társaság gyűlt össze VcsE-részből is. Azt beszéltük, hogy nemsokára innen folytatjuk, várjuk a többieket is, jó lenne ezt egyfajta budapesti szokássá fejleszteni, ha már úgyis minden második hazai érdeklődő azt kérdezte, hogy mikor jövünk legközelebb...

Akik a bemutatót tartották:

Soós Patrícia és édesapja, Nagy Balázs, valamint Bencze Balázs, aki ezt a kis beszámolót szép emlék gyanánt lejegyezte.

Folyt. köv.

2024. május. 18.
Járdacsillagászat a Csillagászat Napján.

Hát, csak összejött végre. Sok járdacsillagászati bemutatóm maradt már el, mindegyiket az időjárás rontotta el, a legutóbbi ráadásul azután, hogy gondosan kihurcolkoztam a Batyira; de ez most sikerült.

Két alkalmat is meghirdettem erre a napra, mert úgy gondoltam, a pont mostanában zajló naptevékenység és a csodás napfoltok miatt érdemes lesz egy nappali kitelepülést is vállalni.

Úgyis ki akartam próbálni a 3D-s nyomtatóval nyomtatott kis napkeresőimet, hát jól rákészültem egy kis 60/700-as SW-refraktorral a dologra. Halálpontosan érkeztem meg a Batthyány térre, azonnal kicuccoltam, és annak rendje és módja szerint máris megjelent az első érdeklődő pár; néhány mondat arról, hogy persze, ők is hallottak a sarki fényről meg a napfoltokról, én elővettem az okulárt, megmutattam, hogy az objektív szűrője a helyén, igen, persze, hogy ez teljesen biztonságos, a Baader a legmegbízhatóbb szűrőket hozza forgalomba - aztán már a zenittükroemet nem vettem elő, ugyanis azt otthon felejtettem...

A Nap zenitben, én a gutaütés határán, az érdeklődők próbálnak a távcső alá hasalni... míg én kétségbeesetten hívom a feleségemet, hogy melyik polcon találja azt kis L-alakú izét a két kupakkal, és persze, hogy ezentúl jobban odafigyelek, ha kimegyek járdázni, csak ezt most hozza ki nekem villamossal, mielőtt harakirit követek el...

Persze elhozta. Adigra már rendes sor alakult ki, és, bár volt miről beszélni, azért azt mindannyian éreztük, hogy a távcsöves bemutatónak az a legfontosabb része, amikor belenézünk a távcsőbe...

Innentől felgyorsultak az események. A budai oldalon a rakpart, szemben a Parlamenttel ilyenkor szinte pezseg, jórészt a távol-keleti turisták szelfizgetnek az Országházzal, de szinte mindegyik, aki arra járt, vetett egy futó pillantást az okulárba. Igaz, sokan megkérdezték azt is, hogy ugyan, mit lehet látni most, és mikor azt a választ kapták, hogy a Napot, akkor kellett futnom egy kört, hogy nem, a Nap látványa nem okoz azonnali vakságot, ha az ember távcsövön nézi, csak akkor, ha közvetlenül néz bele, szűrők és biztonsági óvintézkedések nélkül. Komolyan elgondolkodtam rajta, hogy milyen mélységig képesek az emberek a közösségi média és a felszínesen végighallgatott mendemondák eltorzított információit felfogni, hogy tényleg azt hitték-e, amikor én láthatóan már egy jó ideje ott voltam, és percenként belenéztem a távcsőbe a soron következőknek utánaállítani a napképet, hogy ilyenkor kb. percenként újra és újra, előre megfontolt szándékkal megvakulok...

Érdekes volt. Mindenesetre persze mindent elmondtam nekik, a tévhiteket kormozott üvegről és a diafilmről is, meg igyekeztem megfogalmazni, hogy valójában miért is veszélyes tényleg felelőtlenül a napba nézni, és legalább ezzel - úgy érzem - a tényleges ismeretterjesztés is megvalósult. Elmeséltem sokszor a sztorit, amikor az 1999-es teljes napfogyatkozás alkalmával Almádiban egy diplomás, közgazdász hölgyismerősöm „a biztonság kedvéért” azért inkább nem jött ki a fogyatkozás ideje alatt a házból, mert persze, ő érti, amit én mondok,

de azért ki tudja, hátha mégis van valami abban, hogy ettől meg lehet vakulni. Úgyhogy megvárta odabent a fogyatkozást, utána pedig összeszedte a családot, majd kimentek a strandra napozni...

Szóval - mondom - volt miről beszélgetni. És volt is kivel; délután 5-re mentem haza innen, de este 8-ra már vittem is vissza a felszerelést ugyanoda, pontosabban egy másik távcsövet, ami a Holdhoz praktikusabb.

Néhány barátom is kijött hosszabb-rövidebb időre, én se hagytam otthon ezúttal semmit, sőt, a Galilei-kópiámat is elvittem magammal megint. Ez különben várakozáson felül népszerű játék ilyenkor, gyakorlatilag mindenki kipróbálja, és szinte mindegyiküknek sikerül a végén megpillantani a Holdat néhány pillanatra. Az emberek ilyenkor büszkén jönnek oda hozzám, hogy sikerült, én pedig őszintén gratulálok nekik hozzá; legfőképp, hogy nem adták föl - ahogy annak idején Galilei sem tette. Rendszerint a bemutató elején valaki - legtöbbször valamelyik barátom vagy egy kitartóbb érdeklődő - lecsap rá, és utána saját hatáskörben már ő maga mutogatja a többieknek a szórólencsés szemlencsével épített dióverő trükkjeit.

Ezúttal egy kedves zenésztársam és barátom jött ki velem a 14 éves kislányával, aki egy negyed óra alatt tökéletesen megtanulta a távcsövet kezelni, hamarosan már kérni se kellett, amikor látta, hogy épp valakivel beszélgetek, profi módon utánament a látómezőben az égi sajtnak, és helyettem mindjárt magyarázta is a várakozó érdeklődőnek, hogy hova kell nézni.

Tulajdonképpen nem is értem, mit kerestem én ott, Péter barátom menedzselte a Galilei-projektet, Berta lánya megtartotta helyettem a bemutatót, én meg csak leginkább beszélgettem a csinos orosz, kínai és holland lányokkal, meg a többiekkel; jött aztán egy öreg bácsi is, nem derült ki, honnan, de addig nem hagyta magát, amíg végül le nem fotózta a Holdat az okulárban. Jót beszélgettem a török fiatalemberrel, aki még névjegyét is kért tőlem, meg persze amikor felmerült a Hold kötött keringése, szokás szerint megcsináltuk a demonstrációs körtáncot Bertával, ő volt a Hold, én a Föld.

Szóval sokan voltak, és jó volt a hangulat. Csak azt sajnáltam, hogy a tavalyi csapat nem állt össze újra; na, talán majd az őszi járdázáson. Ha ugyan el nem marad az is az időjárás miatt...

Este 11-re értem haza, amikor már teljesen befelhősödött. Ezúttal kissé elkésett, mert ezt a járdacsillagászást nem tudta elrontani, ahogy semmi más sem.

Az hiszem, tökéletes nap volt...

2024. augusztus 12. és 16.
Járdacsillagászat az EHCSA szervezésében.

Nos, érdemes volt várni és reménykedni, bizakodni, szervezni, időpontokkal sakkozni; ami azt illeti, szerintem ez az egész tökéletesen olyanra sikerült, amilyenre szeretttük volna. Na jó, csak a magam nevében beszélek, de azért azt hiszem, panaszkodni senki nem fog, sem az időre, sem a társaságra, sem pedig a járdacsillagászat legfontosabb komponensére, a helyszínen található látogatókra.

Pedig bizony nem is indult biztatóan. Én hétfőn mindenesetre kint voltam délután kettőkor a helyszínen, volt nálam egy 60/700-as SW, egy 3D-vel nyomtatott vicces kis napkereső, egy stabilra berhelt napszűrő, okulárok, Napvadász-szemüvegek, egy halomnyi VCSE-szórólap, illetve egy üveg kóla meg egy zacskó mézespusedli. És ez jó döntésnek bizonyult, ugyanis abban a másfél órában ott ez a két utolsó felszerelési tárgyat használtam csak az összesből. A Nap felé állított távcső senkit nem vonzott, meg se álltak, le se lassítottak, oda se néztek. Mármint a 99%-ban távol-keleti eredetű szelfizők. Az érdeklődés kizárólag a mézespusedlinek szolt, és csak a galambok részéről nyilvánult meg. Összehaverkodtam velük, volt köztük egy sánta galamb, az megevett egy felet egymaga. Én meg komolyan aggódni kezdtem, hogy mi lesz itt este... Aztán hazamentem, és összeszedtem az esti távcsövet, hogy este hatra kész legyek.

Mire kiértem, Patiék már ott voltak, jó volt újra találkozni velük. Aztán befutottak a többiek is, még egy kis napészlelésre is maradt idő, és a Hold is kínálgatta magát, bár persze ebben a fényes naplementében azért ez inkább csak a távcső keresőjének párhuzamosítására volt jó. Mindenesetre hálistennek nem igazolódott be a félelmem, nagyon sokan érdeklődtek, és a napfoltok is szépen teljesítették a kötelességüket, szorgalmasan termelték az elragadtatott és döbönt felkiáltásokat. Aztán ez az attrakció lement a park fái és az épületek mögé, de ezzel egyidejűleg ránézhattünk a Holdra, ami már jobban látszott ekkor.

Ha össze kéne gyűjtenem a legtöbbször elhangzó kérdéseket egy ilyen járdacsillagászáson, akkor magasan a leggyakoribb lenne közülük a „Kell fizetni?“, „Ingyen van?“, illetve a még sokkal gyakrabban elhangzó „Is it really free?“ problémakör. Ez tűnik a leginkább egyetemes csillagászati információnak ilyenkor, ki is írtuk, de azért mindenki nyugodtabb lett a verbális megerősítés után.

A Hold pedig hozta a kötelezőt, rengetegen csodálkoztak rá a kráterekre, a központi csúcsok kialakulásáról is meséltünk nekik, azonosítottuk a tengereket; tényleg száznál is több járókelő kapta meg a Kulin-kezelést, tudjátok, a „legalább egyszer távcsőbe nézést“... és akkor még nem beszéltünk a Galilei-élményről, ami egy másik dimenzióba röpítette az egyszerű járókelőket. A Galilei-replikámról van szó, ami egy dióverő és egy kulcslyuk keresztezésével jött létre, az objektívje ráadásul az Urániából van, Kürti Imre szerint még Gyurka bácsi készítette, sima 40/500-as egytagú lencse foglalatban. Csodálatos egy eszköz... És mindenki kipróbálta, és mindenkinek sikerült is (legalábbis ezt állították, de nagyon elégedett arccal; én mindenesetre hiszek nekik). Jöttek olaszok is szép számmal, meghatottan (tényleg, nem irónia) nézegették, láthatóan

nagyon jólesett nekik, hogy a honfitársuk emlékét mi, magyarok így ápoljuk.

Miközben pedig a holdészlelés a tetőfokára hágott, nagyon sokan érdeklődtek az akkor még nem látható Szaturnusz iránt is. Meg is beszéltük, hogy akit érdekel, inkább maradjon, vagy akár jöjjön vissza, de ezt látni kell, mivel most akciós a dolog; a gyűrűrendszerre fura szögből látunk rá, ezt mindenkinek meg kell néznie, aki már rászánja magát, hogy a Batyin nem a Parlamenttel szelfizi magát, hanem egy kicsit messzebre is szeretne tekinteni innen a rakpartról. Úgyhogy este fél 10 felé már imponálóan sokan voltunk. Egyetlen egy valaki hiányzott már csak a társaságból; maga a Szaturnusz. Na, itt kell megemlíteni, hogy mi a különbség az szilíciumagyú okoseszközök és a kommersz fehérjealapú humanoidok között. Mi ugyanis pontosan tudni véltük, hol fog kijönni a gyűrűs bolygó a pesti horizont kulimászából, ám a kritikus 9 óra után a mobilalkalmazás vagy 20 fokkal arrébb tette ezt a pontot. Nem is találtuk, már fél tíz is elmúlt, de sehol semmi. Kezdtük magunkat kellemetlenül érezni, hiszen sokan ezért jöttek vissza, vagy éppen ezért maradtak ott. De még mielőtt a Világegyetem megbízhatóságába vetett hitünk alapjaiban rendült volna meg, valaki döbbsen felkiáltott: „- De hát ott van! Megvan!” És láss csodát, valóban ott volt, jó magasan, ahol lennie is kellett, vagy jó 20 fokra a lila pesti horizont fölött. Ott, ahol mi vártuk. Kösz, Android! Nem tudom, mi történhetett, de csütörtökön is többször megismétlődött ugyanez, a jó ég tudja, mi állítja el egy ilyen tenyérszerű mobilban a giroszkópot és/vagy a mágneses iránytűt, de komoly tanulsága a dolognak, hogy legyünk szkeptikusak a mobilos csodák iránt, legfőképp akkor, amikor egy 360 fokos valós égi környezetet próbál nekünk leképezni akkora kijelzőn, mint egy átlagos tők alsó...

De hát ez sem akasztotta meg a vidám észlelést. A Szaturnusz gyönyörű volt, mint mindig, és most valóban még a sokat látott észlelők számára is tudott valami pluszt mutatni ezzel a kis elvékonyodott gyűrűjével, akik pedig először találkoztak vele, azok tényleg átélték a komplex Kulin-Galilei-élményt. A Holdat ekkorra már úgyis elvesztettük, szépen elbúcsúzott tőlünk a Mátyás-templom tornya mögött, nekünk meg itt maradt a Szaturnusz.

Igen, ahogy Balázs is írta, valóban csináltunk egy gyerektávcsövet is leengedett lábakkal, de addigra már még két nagyobb műszer is megjelent az észlelőhelyen, úgyhogy óvatosan elkezdtünk próbálkozni néhány mélyeges slágerrel is, de amikor tudatosult bennünk, hogy magát a Herkulest sem látjuk, elég hamar lemondtunk az M13-ról. Aztán szép lassan a többiről is, én személy szerint 3 db csillagot voltam képes kivenni az égen - persze, a papírforma szerinti Nyári Háromszöget, de bevallom, az Altair már csak azért volt meg, mert tudtam, hol keressem, és arrébb mentem, hogy ne törölje le a fejünk fölött világító lámpa az égről.

Úgyhogy minden tisztelet Dávidé - azt hiszem, végül ő csípte el az Albireót, ami aztán egy kis szint vitt a bemutató végére; szó szerint, mert ilyenkor a látogatók sokszor nem is merik kimondani, hogy igen, a csillagok színesek. Sokan hiszik azt, hogy ezt csak ők látják ilyennek, meg optikai csalódás, és amikor megerősítést kapnak, hogy pl. a Mars valóban narancsszínű, hogy a Betelgeuse más színű, mint a Sirius; szóval

ráébresztjük őket, hogy jól látják, hogy ez nem csak a „profi” észlelők kiváltsága, akkor nagyon tudnak örülni, őszintén és sokszor meghatóan. Mint ahogy sok minden megható ilyenkor. Az öreg bácsi és a felesége, akik kézenfogva jönnek, a bácsi komolyan kérdez, a néni csendesen figyel, aztán kiderül, hogy nem jó a szeme, hárman győzködjük, köztük a bácsi is, hogy azért próbáljon belenézni az okulárba... de azt mondja, neki ez így is nagy élmény. Aztán az olaszok, akiknek a csütörtöki bemutatón elmeséltem a Delfin csillagkép két csillagának kissé érdekes névadási procedúráját, az argentin pár, akik egy óránál is többet vártak a Szaturnuszra (persze azért tíz percenként biztosítottuk egymást, hogy „...of course Messi is the brightest star!”), az indiaiak a rendkívül aranyos kiejtésükkel és végtelen udvariasságukkal, a csinos koreai, kínai és laoszi lányok, aztán persze a lengyelek („Polak węgier dwa bratanki...”), belgák, spanyolok, portugálok (itt nem nagyon emlegettük Ronaldót, szerintem ők se büszkék már rá annyira...), amerikaiak, finnek, a jó ég tudja még, de mind akik megálltak belenézni a távcsövekbe, valahogy rögtön a barátainkká váltak. És hát persze azok a magyar családnyák, párok, haverok, ifjak és idősebbek, akik magyarul érdeklődtek... némelyik először hitetlenkedve, hogy mi ezt itt ingyen csináljuk, mások hálálkodva, hogy ő még soha nem látott ilyet, megint mások megdöbbenve, hogy ilyen dolgok is léteznek, és rácsodálkozva, hogy ha a strandon feküdnénk, miközben valaki lenyúlná a Napot, akkor még nyolc percig simán napozhatnánk - tudom, sokszor írtam már itt a csoportban is, hogy ezért kell kimennünk az ég alá minél gyakrabban; mert ezek az emberek ilyenkor tényleg kapnak valamit, amiről nem is sejtették eddig, hogy mindig is az övék volt, csak senki nem szólt nekik arról, hogy hol keressék...

És még valami: a csütörtöki bemutató alkalmával egy fiatalemberrel közel fél órát beszélgettünk ufókról, idegenekről, a Nazca-fennsík ábráiról, a piramisokról, meg persze arról, hogy valójában nem is járt ember a Holdon, az idegenek viszont itt vannak, és minket sasolnak. Érvek és konteók csaptak össze, előkerült a vallás is, de valahogy senki nem orrolt meg senkire, pedig nagyon különböző volt az álláspontunk. Sőt, barátsággal és tisztelettel köszöntünk el egymástól; senki nem bántott meg senkit. Jobb volt így. Csak beszélgettünk...

Köszönet illet tehát mindenkit, aki hétfőn és csütörtökön kint volt ezeken a nagyon hasznos, egyedülálló hangulatú bemutatókon, távcsővel vagy anélkül, és segített a bemutatók megszervezésében, lebonyolításában, publikálásában és dokumentálásában. Valamint egyáltalán nem utolsósorban én legalábbis személy szerint mindenképpen nagyon nagy hálával gondolok azokra a barátaimra, akik eljöttek erre a kis közös észlelésre; az egyikük a kisfiával egyenesen Szolnokról utazott fel vonattal, egy igazán nagyon kedves barátom pedig még pizzát is süttött, nehogy véletlenül éhen maradjak, sőt, üdítőkkal is ő látott el, mikor már kezdtem kiszáradni; de volt olyan zenészkollégám, aki családotul jött ki, a nagylánya még a távcsőkezelésben is segített.

És persze Pati édesapja az észlelőpalacsintákkal, Viki tanítványai, egyszóval az a sok ember, akik miatt is elmondhatjuk, hogy érdemes volt ezt az egészet végigcsinálni. Nekem még pluszban a hétfői bemutató után

az utolsó villamost is sikerült lekésnem két távcsővel és a hozzájuk való mechanikákkal, és Tamásnak külön nagyon hálás vagyok, hogy mikor ezt csütörtökön megtudta, az aznapi bemutató után este volt olyan kedves, és hazavitt kocsival.

Hát, mit lehet még hozzátenni ehhez? Persze nyilván sok mindent, de részemről két dolog lenne még, amit fontosnak tartok: egyrészt, hogy ez olyan jó buli mindig, hogy tartsuk be, amit nem is egyszer megfogadtunk ezekben a napokban, és szervezzünk minél gyakrabban ilyesmit; az embereknek láthatóan szükségük van rá ebben a fura és egyre érthetlenebb mai világban.

A másik pedig csak annyi, hogy - ha megengedtek egy személyes gondolatot tőlem - én az ilyen alkalmakkor nyerem vissza kissé a hitemet abban, hogy tanítani és ismereteket terjeszteni mégis érdemes, hogy mindig van célközönség, akkor is, ha azt hisszük, hogy nincs, és a mi dolgunk, sőt, felelőségünk is, hogy a saját területünkön kineveljük és fogékonyá tesszük azokat, akik nem érik be azzal, amit a fősodratú média kínál nekik...

És még egyszer azok, akik nélkül ez a buli nem lett volna ilyen emlékezetes: Fröhlich Viktória, Mikics Eszter, Soós Patrícia, Csomai Martin, Füzessy Tamás, Koncz Bendegúz, Nagy Balázs, Román Dávid és Soós László. (Remélem, senki nem maradt ki; szándékosan legalábbis semmiképpen...)

Aki pedig ezt lejegyezte: Bencze Balázs

Sok-sok derültet, jó okulároidali egészséget mindenkinek!